



УДК 336.5+35.073.53

УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ

Жук Артем Олександрович,
аспірант
ДВНЗ «Університет банківської справи
e-mail: zhukartemoleksandrovich@gmail.com

Анотація. Досліджено та узагальнено теоретичні і практичні аспекти, нормативно-правові особливості публічних закупівель в Україні з використанням електронної системи «ProZorro». Надано пропозиції щодо удосконалення інформаційного забезпечення процесу роботи в системі «ProZorro», зокрема формування річного плану закупівель.

Ключові слова: публічні закупівлі, єдиний закупівельний словник, річний план закупівель, тендерний комітет.

Формул: 0; рис.: 1; табл.: 1; библ.: 9.

IMPROVING INFORMATION SUPPLY PUBLIC PROCUREMENT IN UKRAINE

Zhuk Artem,
Ph. D. student
of SHEI «Banking University»
e-mail: zhukartemoleksandrovich@gmail.com

Abstract. Theoretical and practical aspects, regulatory and legal peculiarities of public procurements in Ukraine with the use of the electronic system "ProZorro" are researched and generalized. The urgent problems of the public procurement system of Ukraine are considered and the ways of their solution are proposed. The analysis and proposed introduction of effective changes to the components of the form of submission and preparation of the annual procurement plan. Proposals were offered on improving the information provision of the ProZorro process, in particular, the formation of an annual procurement plan. Measures to improve the system of public procurement are substantiated. The advantages of introducing innovations regarding the availability of information in the system of electronic purchases are generalized.

Keywords: public procurement, single procurement vocabulary, annual procurement plan, tender committee.

Formulas: 0; fig.: 1; tabl.: 1; bibl.: 9.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПУБЛИЧНЫХ ЗАКУПОК В УКРАИНЕ

Жук Артем Александрович,
аспірант
ГВУЗ «Університет банківського дела»
e-mail: zhukartemoleksandrovich@gmail.com

Аннотация. Исследованы и обобщены теоретические и практические аспекты, нормативно-правовые особенности публичных закупок в Украине с использованием электронной системы «ProZorro». Даны предложения по совершенствованию информационного обеспечения процесса работы в системе «ProZorro», в частности формирование годового плана закупок.

Ключевые слова: публичные закупки, единственный закупочный словарь, годовой план закупок, тендерный комитет.

Формул: 0; рис.: 1; табл.: 1; библ.: 9.

Вступ. Реформа публічних закупівель була визнана однією з найуспішніших реформ, що проводилися 2016 року в Україні, та має значну підтримку з боку як українського, так і світового суспільства. Ця реформа включає зміну порядку здійснення публічних закупівель, удосконалення відповідної нормативно-правової бази,

а також упровадження електронної системи закупівель, яка отримала назву «ProZorro». Ефективність ужитих в Україні заходів щодо реформування системи публічних закупівель базується на новій моделі економічного зростання, основою якої є створення умов для стабільної позитивної динаміки приватного

попиту, економії бюджетних коштів, поліпшення механізмів перерозподілу фінансових ресурсів держави.

Аналіз досліджень і постановка завдання. Дослідженням сучасних проблем і світового досвіду здійснення державних закупівель, пошуку шляхів удосконалення та спрощення роботи у сфері публічних закупівель займалися такі вітчизняні вчені, як Ю. Наконечна [1], Л. Демиденко, Ю. Фалк, В. Міняйло, Г. Єрмілова [2], Е. Мазка та інші. Провівши аналіз наукової літератури, слід зазначити, що запроваджений в Україні механізм публічних закупівель усе ще залишається непозбавленим недоліків і потребує вдосконалення з метою спрощення роботи у сфері публічних закупівель та поліпшення відповідного інформаційного забезпечення.

Основною метою статті є удосконалення інформаційного забезпечення публічних закупівель в Україні.

Результати дослідження. Удосконалення практики дистанційно та вільно переглядати інформацію роботи в системі «ProZorro» може створити потужний імпульс для розвитку формування цілісних підходів, визначення заходів та критеріїв проведення публічних закупівель, що так само дасть змогу розв'язати накопичені недоліки роботи в сучасній системі проведення відкритих та ефективних публічних закупівель. А саме недоліки, що виникають в учасників закупівельного процесу під час організації процедур та у представників органів контролю в разі проведення аналізу, формування висновків і виконання покладених функцій.

Потреба запобігання виникненню таких недоліків зумовлюється тим, що їх усунення дозволить: 1) унеможливити помилкову інтерпретацію даних у процесі створення розміщення та публікації конкурсних торгів онлайн; 2) підвищити прозорість інформації під час обміну між учасниками торгів даними та документами в електронному форматі; 3) поліпшити доступність і легкість сприйняття інформації про хід і результати проведення публічних закупівель для аналізу та громадського контролю.

На нашу думку, важливою складовою інформаційного забезпечення публічних закупівель є річний план закупівель, який складають за формою, затвердженою уповноваженим органом (табл.), та оприлюднюється в електронній системі «ProZorro». Істотні планові умови здійснення закупівель (такі, як предмет закупівель, очікувана вартість, процедура закупівель, термін їх проведення) установлюються відповідно до цього документа.

Таблиця

Річний план закупівель
та / або додаток до нього

Предмет закупівлі	Код КЕКВ (для бюджетних коштів)	Очікувана вартість предмета закупівлі	Процедура закупівлі	Орієнтовний початок проведення процедури закупівлі	Примітки
1	2	3	4	5	6

Джерело: [4].

Річний план складається з основного плану, що містить перелік закупівель, за якими будуть проводитися процедури закупівлі, і з додатка, у якому зазначаються закупівлі, що здійснюватимуться без проведення процедур закупівлі відповідно до закону. Річний план, зміни до нього надсилають до органів, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, або обслуговуючого банку за місцем обслуговування замовника протягом п'яти робочих днів із дня їх затвердження.

Відповідно, саме від якості формування і повноти подання інформації в річному плані закупівель залежить створення базових вихідних умов для належної організації процесу закупівель, запобігання корупції, скорочення трансакційних витрат. Тому важливість річного плану закупівель є беззаперечною, що зумовлює посилені вимоги до його інформативності, легкості сприйняття висвітленої інформації.

Отже, для визначення шляхів удосконалення інформаційного забезпечення публічних закупівель доцільно проаналізувати чинну форму річного плану закупівель, яка використовується в системі «ProZorro», виявити її недоліки і запропонувати необхідні зміни й коригування.

Крім того, певні підстави для порушення питання про впровадження перспективних змін до роботи в системі «ProZorro» виникають під час вивчення законодавства у сфері публічних закупівель у частині вимог до оприлюднення річного плану закупівель і додатка до нього.

Законодавство у сфері публічних закупівель України передбачає такі вимоги щодо оприлюднення річного плану закупівель:

1) річний план, зміни до нього обов'язково безоплатно оприлюднюються на веб-порталі уповноваженого органу з питань закупівель протягом п'яти робочих днів із дня затвердження річного плану або змін до нього;

2) річний план і зміни до нього також оприлюднюються замовником на власному веб-сайті або за його відсутності — на веб-сайті головного розпорядника бюджетних коштів;

3) додаток до річного плану оприлюднюється замовником на власному веб-сайті або за його відсутності — на веб-сайті головного розпорядника бюджетних коштів щокварталу.

Під час подання пропозицій щодо удосконалення форми річного плану закупівель, на нашу думку, доцільно дотримуватися принципу оптимізації структури цього документа в разі збереження необхідного рівня повноти інформації. Базовим критерієм оптимізації структури загальноприйнятого підходу, який реалізується в сучасних дослідженнях із питань поліпшення роботи в системі «ProZorro», є мінімізація наданої інформації, її обмеження лише необхідними даними для прийняття рішень у сфері публічних закупівель. Тому, на нашу думку, необхідно проаналізувати структуру форми річного плану закупівель щодо доцільності збереження обов'язковості заповнення його граф, установлені чинним законодавством України, та обґрунтування необхідності доповнення



структури цього документа додатковими елементами для обов'язкового або варіативного заповнення.

Форма плану, наведена в *табл.*, має такі нормативні вимоги щодо обов'язковості заповнення її елементів:

1) графи 1, 3–5 є обов'язковими для заповнення, інші графи заповнюються залежно від особливостей організації роботи комітету конкурсних торгів та джерел фінансування закупівлі;

2) у графі 1 указується найменування предмета закупівлі, визначеного відповідно до пунктів 20, 21, 23 і 27 частини першої статті 1 Закону «Про публічні закупівлі» [3] та в порядку, установленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних закупівель (із зазначенням за наявності показника десятого знака відповідного державного класифікатора). У разі визначення замовником частин предмета закупівлі (лотів) у цій графі зазначають кількість лотів і найменування кожного з них;

3) графа 2 є обов'язковою для заповнення в разі здійснення закупівель за бюджетні кошти.

На нашу думку, обов'язковість для заповнення графи 2, навіть для бюджетних установ, не є принциповою, оскільки коди економічного класифікатора видатків контролюються під час формування кошторису й ведення бухгалтерського обліку витрат і не є визначальними у процесі планування та здійснення закупівель тендерним комітетом. Водночас тендерний комітет при формуванні річного плану закупівель має контролювати, щоб витрати в межах коду економічного класифікатора видатків у річному плані закупівель не перевищували кошторисні витрати в межах ідентичного коду;

4) у графі 3 зазначається очікувана вартість предмета закупівлі у гривнях або іноземній валюті (якщо це передбачено законодавством) цифрами і словами, яка є ключовою складовою при формуванні річного плану закупівель.

Законодавством визначено, що до річного плану включають закупівлі, очікувана вартість яких:

– без урахування податку на додану вартість закупівлі товару (товарів), послуги (послуг) дорівнює або перевищує 200 тисяч гривень, а робіт — 1 мільйон 500 тисяч гривень, що зазначені в частині першій статті 2 Закону;

– з урахуванням податку на додану вартість не перевищує 500 тисяч гривень, що зазначена в частині першій статті 35 Закону, у разі планування процедури запити цінових пропозицій;

– з урахуванням податку на додану вартість закупівлі товару (товарів), послуги (послуг) дорівнює або перевищує 1 мільйон гривень, а робіт — 5 мільйонів гривень, що зазначені в частині третій статті 2 Закону про особливості [3].

Очікувана вартість предмета закупівлі зазначається на момент, що передує проведенню відповідної процедури закупівлі, та не потребує коригування за результатами її здійснення.

У разі якщо очікувана вартість предмета закупівлі без урахування податку на додану вартість закупівлі товару (товарів), послуги (послуг) є меншою ніж 200 тисяч гривень, а робіт — 1 мільйон 500 тисяч гривень,

зазначених у частині першій статті 2 Закону [3], такий предмет закупівлі відображається в додатку до річного плану, що є його невід'ємною частиною, який складають за формою річного плану закупівель, що здійснюються без проведення процедур закупівель, його підписує уповноважена особа замовника (голова комітету з конкурсних торгів або тимчасово виконуючий його обов'язки).

У разі якщо очікувана вартість предмета закупівлі без урахування податку на додану вартість є меншою за суму, зазначену в частині першій статті 2 Закону [3], і замовник не утворює комітет із конкурсних торгів, складають реєстр таких закупівель у довільній формі за підписом уповноваженої особи замовника;

5) у графі 4 вказують процедуру закупівлі (відкриті торги, двоступеневі торги, запит цінових пропозицій, попередня кваліфікація учасників, переговорна процедура закупівлі), передбачену статтею 12 Закону, яку планують проводити. У разі складання річного плану закупівель, що здійснюються без проведення процедур закупівель, графу 4 не заповнюють;

6) у графі 5 зазначають:

– місяць поточного року, у якому замовник планує розпочати відповідну процедуру закупівлі, — у разі складання річного плану;

– місяць поточного року, у якому замовник планує укласти договір без проведення процедур закупівель, — у разі складання річного плану закупівель, що здійснюються без проведення процедур закупівель.

Також пропонується визначити графу 5 як не обов'язкову для заповнення. Оскільки доцільно буде провести процедуру якнайшвидше (на початку року) із зазначенням у договорі поставки товарів, робіт та послуг термінів виконання договору;

7) у графі 6 замовник може зазначити найменування головного розпорядника бюджетних коштів та обґрунтування вибору процедури закупівлі або іншу інформацію, яку вважає за необхідну. Зокрема, у графі 6 зазначають інформацію про намір укласти рамкову угоду за результатами процедури закупівлі. У разі укладення рамкової угоди генеральний замовник зазначає його найменування і рішення про визначення генерального замовника (генеральних замовників) для організації та проведення процедур закупівель в інтересах замовників за рамковими угодами.

У разі складання річного плану закупівель, що здійснюються без проведення процедур закупівель, у графі 6 обов'язково вказують відповідний пункт частини першої статті 4 Закону [3] про особливості, що є підставою для укладення договору без застосування процедур закупівель, і кількість товару або обсяг виконання робіт чи надання послуг.

Пропонується внести зміни до створення, сортування та подальшого відображення річного плану закупівель у системі «ProZorro», що на сьогодні подається як список предмета закупівлі, сформований за останньою датою внесення змін у річний план закупівель і додатка до нього. Чинне групування, на нашу думку, не є визначальним при перегляді річного плану закупівель, а принциповим виступає безпосередньо код державного класифікатора. Тому подальше



зображення сторінки має бути подане у формі словника, але з певними вимогами, визначеними наказом Мінекономрозвитку [5], згідно з яким предмет закупівлі товарів і послуг визначає замовник згідно з пунктами 17 і 32 частини першої статті 1 Закону та на основі національного класифікатора України ДК 021:2015

«Єдиний закупівельний словник», що був затверджений наказом Мінекономрозвитку від 23.12.2015 № 1749, за показником четвертої цифри основного словника із зазначенням у дужках конкретної назви товару чи послуги та відображенні загальної очікуваної вартості закупівлі (рис.).

-	30120000-6	Фотокопіювальне та поліграфічне обладнання для офсетного друку	50000
+	30121000-3	Фотокопіювальні та термокопіювальні пристрої	2000
-	30122000-0	Офісна техніка для офсетного друку	8000
+	30122100-1	Цифрові системи для офсетного друку	4500
+	30122200-2	Цифрове обладнання для офсетного друку	3500
+	30123000-7	Організаційна техніка	12000
-	30124000-4	Частини та приладдя до офісної техніки	28000
+	30124100-5	Термофіксатори	12500
+	30124200-6	Комплекти термофіксаторів	3500
+	30124300-7	Барабани для офісної техніки	12000

Рис. Річний план закупівель і додаток до річного плану закупівель

Запропонований варіант річного плану закупівель у системі «ProZorro» згрупує закупівлі, що пришвидшить пошук і перегляд конкретних закупівель та надасть можливість сформулювати загальний стан планування коштів підприємства, установи, організації, а також удосконалив роботу в системі «ProZorro», забезпечивши кращу якість подання інформації, необхідної для прийняття рішень у сфері закупівель.

Висновки. Отже, використання запропонованих нововведень у процесі здійснення закупівель забезпечить доступність інформації, у такий спосіб позитивно впливаючи на рівень ефективності використання бюджетних коштів. Доступність даних зменшує асиметрію інформації і утворює рівні можливості для участі в публічних тендерах. Доступ до інформації також спрощує моніторинг і робить його зручнішим

для користувачів. Такий моніторинг може стати потужним інструментом для виявлення проблем і оптимізації системи в довгостроковій перспективі. Водночас слід пам'ятати, що дані про закупівлі пов'язані з іншими державними реєстрами (ЄДР, КОАТУУ і т. д.). Отже, гармонізовані, правильно налаштовані та відкриті дані публічних закупівель устанавлюють нові цілі взаємодії та сумісності відкритої інформації в різних сферах.

Удосконалення практики дистанційного перегляду даних, послідовності дій у сфері державних закупівель може створити потужний імпульс для розвитку цілісних підходів до визначення заходів та критеріїв проведення публічних закупівель, що так само дасть змогу розв'язати накопичені недоліки роботи в системі «ProZorro».

Список використаної літератури

1. Наконечна Ю. Відкритість та прозорість державного та місцевих бюджетів в Україні [Електронний ресурс] / Ю. Наконечна, Л. Демиденко. — Режим доступу : http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2017/01/187_20-27.pdf.
2. Єрмілова Г. Удосконалення системи контролю за здійсненням державних закупівель [Електронний ресурс] / Г. Єрмілова, Е. Мазка. — Режим доступу : irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Npdfi_2014_2_7.pdf.
3. Закон України «Про публічні закупівлі» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/922-19>.
4. Про затвердження форм документів у сфері публічних закупівель : Наказ Мінекономрозвитку № 490 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/z0449-16>
5. Про затвердження Порядку визначення предмета закупівлі : Наказ Мінекономрозвитку № 454 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0448-16>.
6. Про визначення веб-порталу Уповноваженого органу з питань закупівель у складі електронної системи закупівель та забезпечення його функціонування : Наказ Мінекономрозвитку № 473 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу : www.me.gov.ua/Documents/Download?id=1204c46c-a363-4950-94a1-c2f85339f685.
7. Про затвердження Порядку розміщення інформації про публічні закупівлі : Наказ Мінекономрозвитку № 477 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0447-16>.



8. Про затвердження Примірної тендерної документації : Наказ Мінекономрозвитку № 680 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу : www.me.gov.ua/Documents/Download?id=0ee01cd0-e80f-40eb-8e0b-f90d6d09c60.
9. Про затвердження Примірного положення про тендерний комітет або уповноважену особу (осіб) : Наказ Мінекономрозвитку № 557 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу : www.me.gov.ua/Documents/Download?id=43703e6a-1be1-4991-b21e-71054a28eb87.

References

1. Nakonechna, Yu., & Demydenko, L. Vidkrytist ta prozorst derzhavnoho ta mistsevykh biudzhetyv v Ukraini [Openness and transparency of state and local budgets in Ukraine]. (n. d.). *bulletin-econom.univ.kiev.ua*. Retrieved from http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2017/01/187_20-27.pdf [in Ukrainian].
2. Iermilova, H., & Mazka, E. Udoskonalennia systemy kontroliu za zdiisnenniam derzhavnykh zakupivel [Improving the control system for the implementation of public procurement]. (n. d.). *irbis-nbuv.gov.ua*. Retrieved from irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Npdfi_2014_2_7.pdf [in Ukrainian].
3. Zakon Ukrainy «Pro publichni zakupivli» [The Law of Ukraine «On Public Procurement»]. (n. d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/go/922-19> [in Ukrainian].
4. Pro zatverdzhennia form dokumentiv u sferi publichnykh zakupivel: Nakaz Minekonomrozvytku № 490 [On Approval of Forms of Documents in the Field of Public Procurement: The Order of the Ministry of Economic Development and Trade № 490]. (n. d.). *zakon3.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/z0449-16> [in Ukrainian].
5. Pro zatverdzhennia Poriadku vyznachennia predmeta zakupivli: Nakaz Minekonomrozvytku № 454 [On Approval of the Procedure for Determining the Object of Procurement: The Order of the Ministry of Economic Development and Trade № 454] (n. d.). *zakon3.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0448-16> [in Ukrainian].
6. Pro vyznachennia veb-portalu Upovnovazhenoho orhanu z pytan zakupivel u skladi elektronnoi systemy zakupivel ta zabezpechennia yoho funktsionuvannia : Nakaz Minekonomrozvytku № 473 [On determination of the web portal of the Authorized Purchasing Authority in the electronic procurement system and ensuring its functioning: Ministry of Economic Development Order № 473]. (n. d.). *www.me.gov.ua*. Retrieved from www.me.gov.ua/Documents/Download?id=1204c46c-a363-4950-94a1-c2f85339f685 [in Ukrainian].
7. Pro zatverdzhennia Poriadku rozmishchennia informatsii pro publichni zakupivli: Nakaz Minekonomrozvytku № 477 [On approval of the Procedure for placing information on public procurement: Order of the Ministry of Economic Development and Trade № 477]. (n. d.). *zakon3.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0447-16> [in Ukrainian].
8. Pro zatverdzhennia Prymirnoi tendernoї dokumentatsii: Nakaz Minekonomrozvytku № 680 [About approval of sample tender documentation: Order of the Ministry of Economic Development and Trade № 680]. (n. d.). *www.me.gov.ua*. Retrieved from www.me.gov.ua/Documents/Download?id=0ee01cd0-e80f-40eb-8e0b-f90d6d09c60 [in Ukrainian].
9. Pro zatverdzhennia Prymirnogo polozhennia pro tendernyi komitet або upovnovazhenu osobu (osib): Nakaz Minekonomrozvytku № 557 [About the approval of the Model Regulations on the Tender Committee or the authorized person (s): The Ministry of Economic Development Order № 557] (n. d.). *www.me.gov.ua*. Retrieved from www.me.gov.ua/Documents/Download?id=43703e6a-1be1-4991-b21e-71054a28eb87 [in Ukrainian].